

Új szabályozás támogatja júniustól a bankok stabil működését

2021. június végétől tovább erősödik a bankok biztonságos működését támogató szabályozási keretrendszer: hatályba lép a nettó stabil forrásellátottsági ráta (Net Stable Funding Ratio, NSFR) EU-szintű banki finanszírozási követelmény. A hosszú távú likviditási kockázatokra fókuszáló szabályozás arra ösztönzi a hitelintézeteket, hogy eszközeiket megfelelően hosszú lejáraton és kedvező, stabil szerkezetben finanszírozzák. Az új követelmény bevezetésére a hazai bankrendszer már jórészt felkészült, várhatóan csak kisebb mértékű, csoporton belüli likviditásátcsoportosításokra lehet szükség.

A 2008-as válság után a bankok stabil finanszírozása kiemelt szerepet kapott

A 2008-as pénzügyi válság és a felmerülő likviditási problémák egyértelművé tették, hogy a bankok mérlegében kialakuló túlzott lejáratú eltérés és a rossz szerkezetű, rövid futamidejű forrásokra alapozó finanszírozás érdemi kockázatot jelent. Miközben a lejáratú transzformáció (rövid távon lejáratú forrásokból, például betétekből hosszú távon lejáratú eszközök, például hitelek finanszírozása) szükséges és fontos eleme a bankrendszer működésének, annak túlzott mértéke kockázatok felépüléséhez vezet.

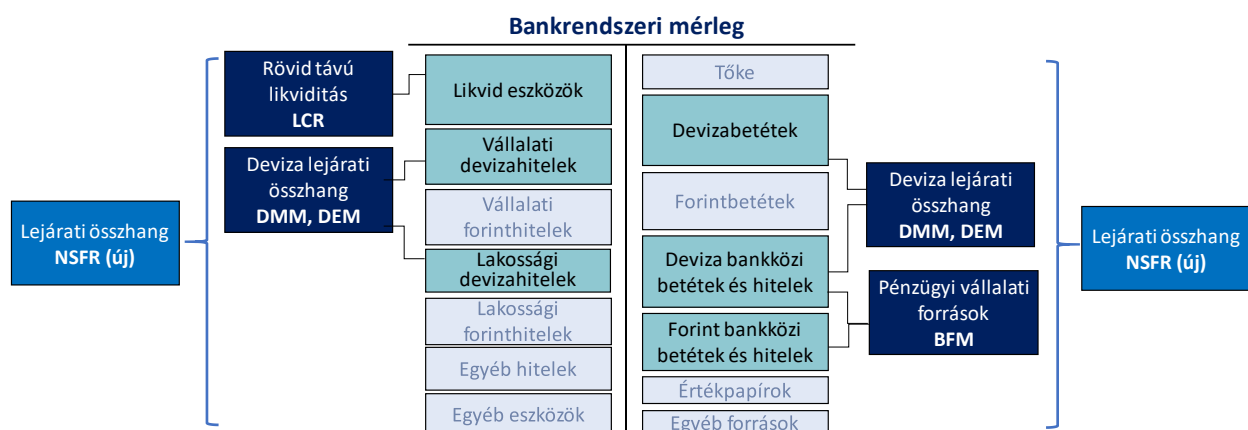
Ha például egy bank rövid lejáratú forrásait piaci turbulencia vagy bizalmi problémák miatt nem tudja megújítani, az eszközei nagy része pedig hosszú lejáratú és illikvid (például lakossági jelzáloghitel), tehát nem lehet gyorsan értékesítve pénzzé tenni, akkor előfordulhat, hogy a bank nem tudja visszafizetni forrásait. Ezzel esetleg más bankokat is „megfertőzhet”, náluk is likviditási problémákat okozhat.

Ezt mind a globális szabályozói közösség, mind a hazai szakemberek és szabályozó hatóságok felismerték. A 2008-2009-es gazdasági és pénzügyi válság tapasztalataira építő új, a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság (Basel Committee on Banking Supervision, BCBS) által kiadott ajánlás csomag két egymást kiegészítő előírást tartalmazott: az intézmények rövid távú likviditására vonatkozó likviditásfedezeti rátát (Liquidity Coverage Ratio, LCR) és a hosszú távú kockázatok kezelésére vonatkozó NSFR-t. Az LCR 2015. október 1-jétől minden EU-országban hatályos, az NSFR kialakítása ezzel szemben némileg elhúzódott, hiszen a mutatóra vonatkozó sztenderd csak 2014. október 31-én nyerte el végső formáját. Az USA-hoz és Japánhoz hasonlóan az implementáció az EU-ban is némi késedelmet szenvedett, illetve néhány, az uniós pénzügyi rendszeri sajátosságai miatt szükséges tartalmi eltérés mellett fog megvalósulni 2021. június 28-i hatállyal.

Az MNB ezen kívül saját hatáskörben is kezel több, hazai szinten releváns finanszírozási kockázatot. A jegybank 2012-ben vezette be az LCR hazai elődjének számító, az LCR bevezetésekor kivezetett rövid lejáratú likviditási kockázatokat célzó betétfedezeti mutatót (BFM) és mérlegfedezeti mutatót (MFM), illetve a jelenleg is hatályos, a devizális és lejáratú finanszírozási kockázatokat kezelő devizafinanszírozás megfelelési mutatót (DMM). 2016-ban a jegybank előírta a mérlegen belüli túlzott nyitott devizapozíciót és a mérlegen kívüli devizaügyleteknek való túlzott kitettséget korlátozó devizaegyensúly mutatónak (DEM), 2017-ben a forint lejáratú összhang biztosítását szolgáló és a jelzáloglevél piacnak új lökést adó jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutatónak (JMM), valamint 2018-ban a rövid külső sérülékenységet és a pénzügyi vállalatokkal szembeni források arányát limitáló bankközi finanszírozási mutatónak (BFM) való megfelelést.

Az MNB által előírt nemzeti követelmények – a már említett LCR-rel kiegészülve – olyan [preventív eszköztárként működnek](#), amely képes csökkenteni a hazai rendszerszintű likviditási és finanszírozási sokkok kialakulásának valószínűségét, illetve emellett tartósan alacsonyan tartja a bankrendszer kockázatos (deviza, rövid külső, bankközi) forrásokra való ráutaltságának mértékét. Egy ilyen eszköztárnak a pénzügyi válság előtti megléte [hatékony gátját képezte volna a 2008-as válság előtt tapasztalható bankrendszeri sérülékenységek kialakulásának](#), lassítva a súlyos nemzetgazdasági és társadalmi hatásokkal járó devizahitel-állomány felépülési ütemét, valamint a túlzott hitelezéssel összefüggő kockázatok kialakulását.

A likviditási és finanszírozási szabályozások hatása a mérlegre

Megjegyzés: Az NSFR 2021. június 28-tól lép hatályba. Forrás: MNB

2021-től tovább erősödik a bankokra vonatkozó finanszírozási szabályrendszer

A minden tagállamban közvetlenül hatályos EU-rendelet által előírt NSFR – szemben a rövid távú (30 napos) likviditásra fókuszáló LCR-rel – a hitelintézetek stabil

finanszírozását követeli meg 1 éves előretékintő időhorizonton. A mutató a kötelezettségek és a szavatolótőke esetében a stabilitás és a várható megújítás, míg az eszközök és mérlegen kívüli tételek esetében a likviditás, a megterheltség, illetve a lehívási valószínűség függvényében ad meg súlyokat, amelyek alapján meg kell határozni a rendelkezésre álló stabil forrásokat (Available Stable Funding, ASF) és a stabil forrás igényt (Required Stable Funding, RSF). Az NSFR e két aggregátum aránya, amelynek 2021. június 28-ától minden bank esetében konszolidált és egyedi szinten is el kell érnie a 100 százalékot.

A stabil forrás igény és a stabil források egyszerűsített tartalma és súlyai

Stabil forrás igény (%)			Rendelkezésre álló stabil forrás (%)		
Likvid eszközök		0	Tőke		100
Ügyfélhitelek	éven belül	50	Betét	stabil*	95
	éven túl	85		egyéb lakossági	90
	jelzálog	65		vállalati	50
	nemteljesítő	100			
Bankközi követelés	-6 hónap	10	Bankközi forrás	-6 hónap	0
	6-12 hónap	50		6-12 hónap	50
	12+ hónap	100		12+ hónap	100

Hitelkeretek	5
--------------	---

*az LCR szabályozásban használt fogalom: a lakossági betétek azok kiáramlásának valószínűségét befolyásoló feltételek (üggyfélkapcsolat időtartalma, ügyfelek egyéb banki kapcsolatai, rendszeres jóváírások, betétbiztosítás megléte) mentén stabil és kevésbé stabil kategóriákba sorolhatók. Forrás: MNB

A felügyelet a sztenderd EU-s előírás bizonyos pontjaitól a szabályozás által megengedett módon – szükség esetén a monetáris politikáért és a makroprudenciális politikáért felelős területekkel konzultálva – nemzeti hatáskörben eltérhetnek, amennyiben ezt szektorszintű vagy egyedi intézményi sajátosságok indokolják. Ilyen például az egyedi szintű megfelelés alóli mentesítés, az egyedi pénznemenkénti devizális NSFR-re vonatkozó elvárás megfogalmazása, vagy a kis, nem komplex bankok egyszerűsített NSFR számításának engedélyezése.

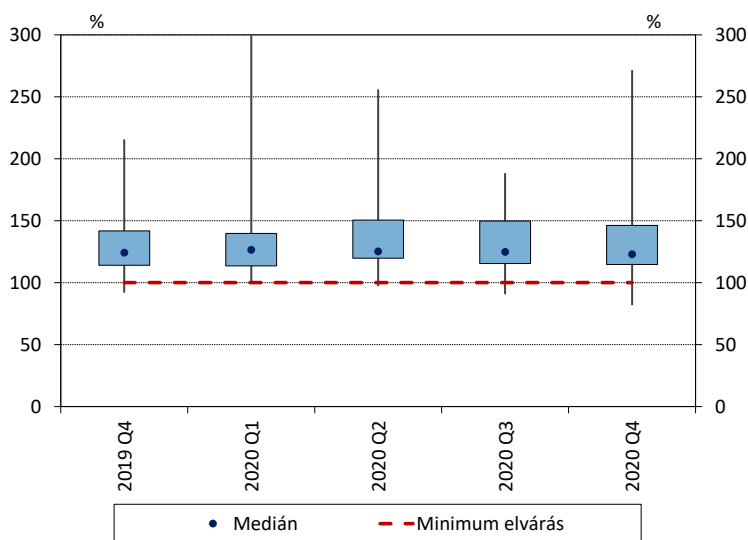
Az MNB a lehetőséggel élve a kötelező tartaléokra és a bank által nyújtott felmondható hitelkeretekre határozott meg stabil forrás igényt, 50, illetve 5 százalékos értékben. A jegybank a továbbiakban is folyamatosan vizsgálni fogja a diszkréciók alkalmazásának szükségességét, de nem várható egyéb, az EU-s szabályoktól lényegi eltérést okozó, a banki megfelelésre nagy hatással járó eltérés

alkalmazása. A szabályozás lehetőséget ad arra is, hogy az MNB a jövőben az NSFR-t átmenetileg szigorítsa, amennyiben olyan tagállami szinten azonosított rendszerkockázat merül fel, amely jelentősen negatív következményekkel jár, és amely nem kezelhető az EU-s keretrendszerben lefektetett NSFR szabályok, diszkréciók segítségével.

A hazai bankok az MNB korábbi intézkedéseinek is köszönhetően már megfelelnek az új előírásnak

A bankok jelenlegi NSFR-megfeleléséről egyelőre – az első, 2021 második negyedévére vonatkozó banki adatszolgáltatás beérkezéséig – becslés alapján kaphatunk képet. 2020 végén a szektor becsült átlagos mutatója 137 százalék volt, és a bankok többsége már most megfelel a bevezetésre váró követelménynek. A megfelelés stabilan alakult az utóbbi negyedévekben, vagyis a hazai banki finanszírozás a koronavírus járvány ellenére is megbízható maradt. Alkalmazkodási szükséglet várhatóan csak alacsony mértékben, egyes, bankcsoportokhoz tartozó intézményeknél, egyedi szinten jelentkezhethet, amire azok csoporton belüli ügyletek hosszításával reagálhatnak. A tényleges alkalmazkodás azonban függhet az egyes intézmények által az NSFR-re meghatározott belső limitek mértékétől is.

Becsült NSFR szintek bankonként az elmúlt negyedévekben

Megjegyzés: az ábrán a minimum és maximum, valamint az alsó és felső kvartilis értékek láthatóak. Banki mérlegadatok alapján készített becslés. Forrás: MNB

Az MNB nemzeti makroprudenciális előírásokkal és LCR-rel felálló likviditási és finanszírozási szabályozási eszköztára tehát egy új követelménnyel bővül. Az MNB által a hazai sajátosságokra reflektálva korábban bevezetett eszközök alkalmazása

továbbra is indokolt a már említett specifikus fókuszok és az NSFR által nem vagy nem kellő mértékben kezelt kockázati aspektusok miatt.

Az MNB folytatja az NSFR-hez való alkalmazkodás monitorozását, és a követelményt a becslések szerint aktuálisan még nem vagy csak szűken teljesítő bankokkal felügyeleti hatáskörében egyeztetéseket folytat annak érdekében, hogy a felkészülés, illetve a hamarosan induló kötelező megfelelés zökkenőmentes legyen. A már meglévő és az új szabályoknak köszönhetően továbbra is biztosított lesz a hazai bankok stabil finanszírozása, ezáltal a bankrendszer biztonságos működése a reálgazdaság megfelelő mértékű hitelezésének fenntartása mellett.

** A szerzők a Magyar Nemzeti Bank munkatársai*

„Szerkesztett formában megjelent a Világgazdaságban 2020. május 20-án.”